

Antifašisti

Alenka Puhar

Spoštovani! Pojasniti moram, zakaj sem tu – čeprav je svet urejen, kajne, z ravno pravim številom proslav okrašen, ali ne, in v pravo smer usmerjen, se ve ... Le zakaj ta motnja?!

Najprej zato, ker v prostem času pišem serijo o nepravih antifašistih. Nekaterim se je zazdelo, da je to pomembna tema, ki lahko ponudi uvid v dogajanja, ki jih nismo poznali in nismo smeli poznati. Dovoljujem si bralcem predstavljati Evgena Kogona, Davida Rousseta, Margareto Buber Neumann – same imenitne antifašiste, ki so jih komunisti želeli utopiti v žlici vode; to je evfemizem, ker če so dobili možnost, so bile muke precej strašnejše. Zakaj? Ker so si komunisti vzeli ekskluzivno pravico, da odločajo, kdo je zares antifašist in kaj to pomeni. In se vsi niso prostovoljno podredili temu. Tu sem predvsem zaradi grozljive slike, ki me včasih straši v vsakdanjem, relativno udobnem ritmu življenja. To je podoba moškega srednjih let, ki so ga pod stražo z zavezanimi očmi odpeljali iz partizanske enote. Zaslišujejo ga in maltretirajo dan za dnem, noč za nočjo. Konec zime in vso pomlad 1945. V prazni, izropani, zaplenjeni vili na Dedinju, prestolnici nastajajoče oblasti »nove Jugoslavije«. V vsej hiši, ki jo ima ujetnik z zasliševalci in stražo zase, je ena sama posoda – pljuvalnik. Iz njega já, kadar mu kaj dajo. Kot zadnji pes. Ta mož je Albert Rejec, vodilni človek nekdanjega Tigra. Njegovih mučiteljev sploh ne zanima njegov antifašizem, to je očitno tretjerazredna tema. Res je, da vojne še ni konec, potekajo še hudi boji in dalo bi se reči, da je v njih vsak par rok izjemnega pomena. A ne, ni tako, za komunistično partijo, ki vzpostavlja absolutno oblast, so še dosti važnejše stvari. Recimo, kako ponižati in ustrahovati ljudi – pa ne sovražnikov ali nasprotnikov! Streti je treba predvsem »neprave antifašiste« ... In to so tudi počeli. Nesrečni voditelj Tigra s

pljuvalnikom v naročju je lahko emblem tako imenovanega socialističnega humanizma, ki bi mu lahko mirno rekli tudi nastopajoče barbarstvo.

Ker sem se formirala v utesnjenih časih, ko je bilo treba skrbno paziti na vsako besedo, vem, da so nujno potrebni veliki možje, na katere se lahko opremo in sklicujemo. Zato poudarjam: ne manjka literature, ki se intenzivno posveča vprašanju antifašizma, saj gre za evropski problem in ne za izmišljen trik ljudi, ki bi radi zbudili nekaj pozornosti. V tem problemu je ključen odnos komunistov do mita, ki so ga ustvarili – namreč mita o sebi kot poosebljenju antifašističnosti. In tega niso počeli samo v državah, kot je naša, ki je pač pol stoletja preživela pod diktaturo, v kateri je samo komunistična partija določala, kaj je res in kaj ne, kaj je prava zgodovina, kaj pa blatenje zgodovine ... Ne, ta poteza je bila skupna vsem komunističnim partijam, tudi če so bile samo neznatne stranke ... Dokaze za to je poiskal in opisal človek take avtoritete, kot je François Furet, znameniti francoski zgodovinar revolucije (njegova knjiga *Minule iluzije* je že 20 let dostopna tudi v slovenščini). Ugotovil je: »Če odstranimo zaveso tako imenovanega antifašizma komunistov, najdemo pravo tarčo komunistične agresije in njeno trajno žrtev: nekomunistično levico.« In s svojim nadantifašizmom so moralno izsiljevali vse okrog sebe, večino 20. stoletja – in to ponekod dovolj uspešno počnejo še danes ... Ker in kjer si to dovolimo.

Da sklenem: Res se mi zdi skrajni čas, da si tega ne dovolimo več. *(Opomba: Govor Alenke Puhar na spominski slovesnosti ob 85. obletnici žrtev 1. tržaškega procesa, v spomin na prve antifašiste v Evropi – tigrovce in v spomin na vse žrtve fašizma, Ljubljana, Kongresni trg, 6. septembra 2015)*

